

*Makalenin Türü: Röportaj / Interview
*Geliş Tarihi / First Received: 18.04.2024
*Kabul Tarihi / Accepted: 30.05.2024
*Atıf Bilgisi: Cansız, S. (2024). "Ali Akbaş ile Röportaj". Hars Akademi, 7 (1), 82-94.
*Citation: Cansız, S. (2024). "Interview with Ali Akbaş". Hars Akademi, 7 (1), 82-94.

ALİ AKBAŞ İLE RÖPORTAJ

*Songül CANSIZ**

Öz

Ali Akbaş, 1941'de Kahramanmaraş'ın ilçesi Elbistan'ın Maraba (Çatova) köyünde doğdu. 4 yaşında yetim kaldı. Ortaokulu Elbistan'da okudu. Maraş Lisesini bitirdi. İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümünden mezun oldu. Liselerde, yüksek okullarda öğretmenlik ve idarecilik yaptı. Şiirleri *Ötüken, Türk Kültürü, Türk Edebiyatı, Erguvan, Doğuş, Türk Yurdu, Hisar, Hamle* gibi dergilerde yayımlandı. Şiirlerini daha çok serbest nazımla zaman zaman da hece ve aruzla yazdı. Şiirlerinde evrensel değerler, insan, doğa, köy hayatı, Anadolu coğrafyası, millî ve manevi değerler, Türk birliği, Türk dünyası ve kültürü gibi temaları işledi. Ali Akbaş, nesre çok önem veren bir şairdir. Çocuklara duyarlıdır, masallarıyla da tanınır. Ülkücü bir şairdir. İkinci kitabı *Kuş Sofrası* 1991'de çocuk edebiyatı dalında ödül almış olsa da o şiirlerinde sadece çocuklara değil tüm okur kitlesine hitap etmektedir. "Göl Şairi" olarak nitelenen Ali Akbaş kendine has tarzıyla çağdaş Türk şiirinin önemli isimlerindedir. Türk dünyasında tanınan bir sanatçıdır. Ali Akbaş'ın *Masal Çağı, Eylülle Beste, Erenler Divanında, Turna Göçü, Kuş Sofrası* isimli şiir kitapları, *Gökte Ay Portakaldır* isimli çocuk masalı kitabı vardır.

Ali Akbaş ile yapılan bu röportajda onun bir şair olarak yetişmesini sağlayan fikir ve hayat coğrafyası, sanatı, sanata ve günümüz meselelerine bakışı üzerinde durulacaktır.

Anahtar Sözcükler: Ali Akbaş, röportaj, şiir.

INTERVIEW WITH ALI AKBAŞ

Summary

Ali Akbaş was born in 1941 in Maraba (Çatova) village of Elbistan, Kahramanmaraş district. He became an orphan at the age of 4. He studied secondary school in Elbistan. He graduated from Maraş High School. He graduated from Istanbul University, Faculty of Letters, Department of Turkish Language and Literature. He worked as a teacher and administrator in high schools and colleges. His poems were published in magazines such as *Ötüken, Türk Kültürü, Türk Edebiyatı, Erguvan, Doğuş, Türk Yurdu, Hisar, Hamle*. He wrote his poems mostly in free verse and sometimes in syllabic and aruz. In his poems, he dealt with themes such as universal values, human, nature, village life, Anatolian geography, national and spiritual values, Turkish unity, Turkish world and culture. Ali Akbaş is a poet who attaches great importance to prose. He is sensitive to children and is also known for his fairy tales. He is an idealist poet. Her second book, *Kuş Sofrası*, won an award in the children's literature category in 1991, but her poems appeal not only to children but to the entire readership. Ali Akbaş, who is described as the "Lake Poet", is one of the important names of contemporary Turkish poetry with his unique style. He is a well-known artist in the Turkish world. Ali Akbaş has poetry books called *Fairy Tale Age, Eylülle Beste, Erenler Divanında, Turna Göçü, Kuş Sofrası*, and a children's fairy tale book called *The Moon is Orange in the Sky*.

In this interview with Ali Akbaş, the ideas and geography of life that enabled him to grow up as a poet, his art, and his perspective on art and today's issues will be discussed.

Key Words: Ali Akbaş, interview, poetry.

*Uzman, Emekli Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmeni, songulcansiz@hotmail.com / ORCID: 0000-0002-5073-6951.

Giriş

Konuşan: Songül Kundakçı CANSIZ

Konuşma Tarihi: 28 Kasım 2022

Yer: Ankara Yeni Mahalle Varlık Mahallesi'nde şairin oğlu Emre'nin evi

Saat: 20.00-23.00

Şiirlerini zevkle okuduğumuz Ali Akbaş'la 1985'te Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesine geldiğinde Şentepe Lisesinden öğrencisi olan arkadaşım Sırma vasıtasıyla tanıştım. Daha sonra 1990'da İstanbul'da öğretmenler için bir Hizmet İçi Eğitim Kursu'nda bizzat tanıdım. Geçen yıl Elbistanlı Ozan Mehmet Gözükara'dan Ali Akbaş'ın telefon numarasını aldım ve Adana'dan Ankara'ya gittiğimde şaire telefon açarak görüşme isteğimi dile getirdim. Yıllar önce üniversitedeki tanışmamızdan, arkadaşımından bahsedince çok sevindi, duygulandı, görüşme isteğimi kabul etti. Benim hangi mahallede olduğumu sordu, nezaket göstererek evinin bana çok uzak olduğunu, oğlunun evinin daha yakın olduğunu, bu sebeple benimle yarın akşam oğlunun evinde görüşeceğini söyledi. Ertesi gün yanıma Ali Akbaş'ın öğrencisi arkadaşım Sırma'yı da alarak oğlunun Varlık Mahallesi'ndeki evinin kapı zilini çaldım. Kapıda Ali Akbaş, eşi, oğlu ve geliniyle bizi karşıladı. Hepsisi misafirperver, güler yüzlü, sakin, çok nazik, saygılı kimselerdi.

Ali Akbaş, tanışma, hâl hatır sorma, geçmişi yad etme faslından sonra kitaplarını imzalayarak hediye etti. Bu sırada Bütün Şiirleri kitabında işaretlediği bir sayfayı açıp gösterdi. Soyadım Cansız olduğu için "Şair Cansız Güllü"ye ithaf ettiği Güz Gazeli şiiriydi gösterdiği. Şair Cansız Güllü'yü anlatmaya başladı Ali Akbaş: Bu şairin lakabı Cansız, Diyarbakır'dan Dersim'in oralardan gelmiş. Ayaklanma olmuş, sürülmüş aile, bizim Elbistan'a düşmüşler. Elbistan'da, ülkücü milliyetçi olmuş. Zaza, çok vatanperver... Yaygın bir kültürü vardı, bizi eğiten folklorik, bir çılgın hak şairi, zayıf, garip... Evimize gelirdi, güzel bir adamdı. Ölmeden önce bütün dostlarını ziyaret etti, vedalaştı. 15 gün sonra vefat etti. Zayıf, kupkuru bir adamdı. Aşıkmiş lise yıllarında, sigara içmiş içmiş böyle, ciğeri sigarayla dolmuş. Değnek gibi ipince bir oğlandı. Özer Doğuş diye bir arkadaşı vardı. "Ehli seyretmek gariptir tende can olmaksızın / Cismine dert arz olmaz canı yok ki cansızın" demiş.

Bütün şiirlerini topladığı kitabı incelerken bir yandan da şaire sorularımı yönelttim.

Cansız- Sizce şiir nedir? Şiir yazmadaki amacınız nedir? Bir şiirinizde "Kelimeler gözlerimde bir avuç kum, Çıkartıyorum, şiir oluyor" diyorsunuz.

Akbaş- O şiirimde şiiri tarif ediyorum. Kısa bir şiir ama orada şiir hakkında bir şeyler söylemişim.

Cansız-Tanıma sığmaz şiir ama İsmet Özel "Şiir kritik bir dönemlerin sanatıdır" diyor. Bahaettin Karakoç, şiiri bir dua etme biçimi olarak görüyor. Sizce şiir nedir? Bir tanım istesem sizden, ne dersiniz?

Akbaş- Tanıma sığmaz, evet. Şiir, darası alınmış sözdür. Fazlası atılmış, eksiği tamamlanmış bir sözdür, diyebiliriz.

Cansız- "Şair olunmaz, şair doğulur" sözü için ne düşünüyorsunuz? Şairlik sizin genlerinizden mi geliyor yoksa çalışarak şair olunur mu? Bahaettin Karakoç genlerinde olduğunu söylüyor.

Akbaş- Bilmiyorum ama çalışarak olsa Prof. Mehmet Kaplan şair olurdu. Çünkü o Türk edebiyatı üzerine, şiirler üzerine kritik yapan bir adam... Gençliğinde de bir şeyler yazmış ama bakmış ileri gitmiyor, bu iş yaratılışında yok çünkü. Şiirin hocası; şiirin ne olup olmadığını, akımlarını, romantizmini, realizmini hepsini inceliyor ama şiir yazarken talebesi kadar yazamıyor.

Cansız- Siz de öğrencisiydiniz değil mi?

Akbaş- Evet, öğrencisiydim. Demek ki bir metafizik tarafı var, bir bilinmeyen tarafı var şiir yazmanın. Kimisi ilham der kimisi sevgiliye der, şiir şudur budur derler ama şiirin akli aşan bir boyutu var.

Cansız- *Sait Faik, bir hikayesinde yazmayı bıraktığını ama "Yazmasam delirecektim" diyerek yazmaya tekrar başladığını söylüyor.*

Akbaş- Evet, "Haritada Bir Nokta" hikâyesinde... Tütün satan bir kişiye gitmiş, bir kalem kâğıt almış, yontmuş çakıyla. Öptüm kalemi, yazmasam yaşayamazdım diyor değil mi? Haksızlıklar, büyük meseleler, coşkular yazmasını gerektiriyor.

Cansız- *Siz de böyle mi yazdınız? Şiir hevesi ve yazma isteği sizde ne zaman, nasıl başladı?*

Akbaş- Valla ben fakir bir köy çocuğuyum işte, köy odalarında binlerce hikâye dinledik. Askerlik hatıralarını dinledik. Mektebe gidince yazılır sanıyorduk. Bu aldığımız terbiye yazdırdı bana. Ama köyden çıkan herkesin şair olması lazımdı bu terbiyeyle, hiç kimse yazmadı. Demek ki şahsa bağlı bilmediğimiz bir şey var.

Cansız- *Herkesin alma gücü aynı değil, belki de onun içindir. Nasıl bir okul ortamında yetiştiniz? Kalabalık mıydı sınıfınız?*

Akbaş- Beş sınıfa birden bir öğretmen ders veriyordu köyümüzde. Matematiği de yurttaşlığı da tarımı da ne varsa hepsini o öğretmen veriyordu. Hepimiz aynı sınıftaydık, buradan daha dar bir odada, beş sınıf otururdu.

Cansız- *Köyünüz büyük müydü? Okulda eğitim nasıldı?*

Akbaş- Köy 300 haneydi, 10 kişi birinden 15 kişi bir sınıftan... Hoca, kızlar siz serbest çalışın, ben bunlarla ders yapacağım, derdi. Sonra da siz serbest çalışın, onlarla ders yapacağım... Aynı sınıfta böyle yetiştik işte yetişebildiğimiz kadarıyla. Köy Enstitüsünden mezun bir öğretmen vardı, çok yeterli değildi herhalde, onların da kalitelisi kalitesizi vardı. Benim matematik falan iyi değildi ortaokula geldiğimde.

Cansız- *Anlama kapasitesi olanın matematiği iyi olur halbuki. Siz köy okulunda temel bilgileri öğrenememişsiniz galiba.*

Akbaş- Benim matematik iyi değildi ama köy odalarında dinlediğim sohbetlerden dolayı bir sürü şiir biliyor, edebiyatı tanıyordum. Anlatımı biliyor, okunanı anlıyordum. Ortaokulda kompozisyon yaz dediklerinde ben birinci oluyordum. Çünkü ninelerin okuduğu manilerle büyümüşüm, köy odasında yetişmişim ben. Yaygın bir mekteptir orası. Sonra aç susuz bizi okusun diye gönderdiler köyden Elbistan'a. 10-15 kişi yaya gelir giderdik.

Cansız- *Gittiğiniz mesafe ne kadardı, uzak mıydı?*

Akbaş- Köyle Elbistan arası 7 buçuk km. Yorucu bir hayat... Ben şimdi torunlarıma bakıyorum da onları hiçbir yere göndermeye güvenemiyorum. Kış aylarında bize bir ev tutarlardı. 3-5 çocuk bir evde, kendimiz yemek yapmamız lazım. Cumartesi pazar da köye tekrar gideceğiz, kışta kıyamette, çok zordu. Ben dayanmışım demek ki... O köy odalarında dinlediklerimden de faydalanarak okudum, diğerleri belgelendiler gittiler.

Cansız- *Köyde başka okuyan olmadı mı?*

Akbaş- Köyden 30-40 kişi geldi ama 4-5 kişi okudu koca köyde. Köyde herkes çiftçidir. Benim amcam biraz tembel adamdır. Babam ben dört yaşındayken vefat etmiş, ev dağılmış. Çift çubuk da körelince başka yolumuz yoktu, ondan okuduk herhalde.

Cansız- *Köydeki şartlar sizi okumaya yönelmiş galiba. Ben Arif Nihat Asya'nın Adana'daki izlerini takip ederek Şair Şiir ve Şehir isimli bir kitap hazırladım. Coğrafyanın şaire ve şiirine etkisi hakkında ne düşünüyorsunuz? Elbistan'ın sizin şiirinizde nasıl bir etkisi var?*

Akbaş- Benim hocam köyde masal anlatan nineler, askerlik hatırası anlatan insanlar... Bu edebî hikâyeleri Aşık

Garip falan anlatan bir amca vardı. Gurbetçi bir adam, fakir... Bizim orada fakir fukara Adana'ya çalışmaya gider, orada eline geçen kışlık kazancı onu bir yıl idare eder. Elbistan ovasında kış çetin olur, 3-4 ay. İnsanlar yazın çalışır, kışın eve çekilir. Kışın yiyeceği o zahireyi hazırlaması lazım. Del'ali derler bu adam çok akıllı biri... 4-5 aşk hikayesini Sürmeli Bey, Kerem'le Aslı daha bilmem ne ezbere anlatırdı. Bir gün hoca bir şey okuyordu. Deli herif, hani akıllıym diye övünürsün, o zaman hoca okusun, sen de geri anlat bakalım dediler. Olur dedi Del'ali. Hoca ilmihalden mi neden gelüp gidüp diyerek bir menkıbe okudu. Bu kitap okur gibi aynısını anlattı, okudu adeta, teyp gibi... Köyde tabiat merhametsizdir yazın yakar, kışın dondurur. İyi para kazanman lazım ki kış rahat geçsin. Akıllılar çok çalışkandır ama sosyal yönü zayıftır. Bu adamın sosyal yönü kuvvetli, kabına sığmıyor, aşık gönüllü, cömert, delikanlı bir adam, sanatkâr yaratılışlı... Gider Adana'da çalışır, per perişan gelir evine. Bir de Eşe acı diye hanımı var, güzel insanlar... Bu adamları dinleyerek büyüdük işte. Yaşamın üstünde bir anlama gücüm vardı ama diğer matematik gibi dersler zayıftı. Okulda bana 7856 falan deseler ben birler, onlar, yüzler diye sayarak yazabiliyordum.

Cansız- *Sizi yazmaya teşvik eden ne oldu? Gittiğiniz okulların, hocalarınızın katkısı oldu mu?*

Akbaş- Okumak için Elbistan'a geldiğimde iyi bir Türkçe öğretmenimiz vardı. Çılgın, zeki, kendine aşırı güveni olan değişik bir adam... Maraş'ta lise müdürümüş, valinin çocuğuna tokat vurmuş herhâlde. Vali de olgun bir adam değil demek ki gelmiş öğretmeni azarlamış falan, bir şeyler olmuş. Bir tokat da valiye çekmiş (Gülüyor), ondan sonra hocayı Elbistan Ortaokuluna sürgün etmişler. Bizim Türkçe öğretmenimiz oldu. O zaman yoklama diye dersler olurdu, kâğıt kullanma terbiyesi vermek için... Kırtasiyeden kâğıt alır, ona yazardık o yoklamaları. Hocamız başlık, kenar boşlukları gibi şeyleri gösterir, ondan sonra kompozisyon yazdırırdı. İşleyen demir ışıldar gibi atasözü falan da açıklatmazdı. Klişeler bağlar insanı çünkü. Şu an içinde bulunduğunuz hali anlatın, okuldan çıkıp eve gidinceye kadar gördüklerinizi anlatın gibi konular verirdi. Bizim çılgın hoca, vali tokatlayan, kompozisyon için bir soru sordu, "Gülü niçin severiz" diye. Ben bir anlatmışım, bir de Karacaoğlan'dan dörtlük koymuşum. Hoca, okumadan herkesin ne aldığını biliyorum, dedi. Sayıyor; on üzerinden bu dörtlük, şu üçlük yazar diye... Sıra bana geldi, 3 dedi. Sessiz bir köy çocuğuyum ben. Hocam o yedi-sekiz almıştır, dediler. Vay vay, aha okuyum da nasıl olmuş bakalım, dedi. Kâğıdı çıkardı. Aa, güzel yazmış çocuklar, dedi. Sekiz aldığımı söyledi. Daha sonra Türkiye çapında iyi bir hocamız daha oldu Maraş'ta, adı Mustafa Atatanır. O da çok güzel edebiyat dersleri veriyordu. Ondandır da çok faydalandım.

Cansız- *Başka hangi dersi severdiniz?*

Akbaş- Resim seviyordum, yaptığım resim öğretmenler odasına asılmıştı. Köyde yıkık bir ev vardı, çardakta 2. katta hep oyun oynardık. Orda beyaz duvar vardı, oraya kömürlerle durmadan resim çizerdik. Ben resmi ve şiiri köyde öğrendim, oranın talimleriyle. Ben güzel sanatlar akademisine de gidebilirdim, gitmedim.

Cansız- *Resim ve şiir birbirine yakın değil mi, ne dersiniz? "Sirkeci'den tren gider" veya başka şiirinizde gördüğünüzü yazıyorsunuz. Kelimelerle resim yapıyorsunuz adeta, parnasizm olmasa da tam olarak...*

Akbaş- Çok güzel anlattınız, evet öyle... Resim ve şiir birbirine yakın...

Cansız- *İroni isimli bir şiirinizi okudum. Şiirde imge hakkında ne düşünüyorsunuz?*

Akbaş- Ben imaja imge dediklerinden dolayı alay etmek için yazdım o şiiri, imgelem diye. Sonradan çıkardılar ya, im kökünden imge, sim kökünden simge yaptılar ya... Şiir tabii ki imaj üzerine bina olur.

Cansız- *Şiir size nasıl gelir; davetsiz mi, hazırlıklı mı, ölçüsüyle mi? Şiir yazma pratiğiniz genellikle nasıldır?*

Akbaş- Bir yazma pratiğim yok, bir kaidesi kuralı yok. Şiirin ne zaman içinize doğacağı belli olmaz. Yalnız tan ağarınca kadarki ıssız gecelerden sonra nasip olabiliyor. Bereketine inanıyorum ben şafak vaktinin.

Cansız- *Sizin ilham perisiyle aranız nasıl?*

Akbaş- Ben çok zor yazıyorum. Şiir zordur zaten de nesir de çok yazmadım ben. Bir ara bir gazetede yazmak durumunda kaldım. Söz verdiğim için günlük yazmayı denedim birkaç ay.

Cansız- *Siz aruz, hece ve serbest ölçüyle yazabilen sayılı şairlerden birisiniz. Ölçüler içinde size daha hoş gelen hangisi?*

Akbaş- Yok, aruzla birkaç şiir yazdım, denedim sadece. Medeniyetimizde var, klasik çağımızı aruz doldurdu. Koca dev imparatorluk, yüz akımız, dünyaya hükmettiğimiz devrin edebiyatını aruzla yazmışız. Halk yine hecesiyle devam etti. Abdürrahim Karakoç, Dertli, Zihni gibiler heceyle yazdı, aydın çevre aruzla yazdı. Madem medeniyetimizde var, benim bunu da bilmem lazım dedim. Aruzla şiirler okuyordum, birkaç da aruzla şiir yazdım. Aruzu rahat yazamam, fazla şiirim yok. Elbistan ovasında hece dinlenirdi. Nesirden önce heceyi biliyordum ben, onu rahat yazıyorum. Onunla uzun hikayeler anlatabilirim. Vezin her zaman şiir değildir. Kanat takarsan söze şiir olur. Yoksa bir ders kitabını aruzla da yazsan heceyle de yazsan şiir olmaz, vezinli kafiyeli söz olur.

Cansız- *Edebiyatımızda öğretmen şairler var: Arif Nihat Asya, Zeki Ömer Defne gibi... Siz de bir öğretmen şairsiniz. Çocuklara masallarınız, şiirleriniz var, onları seviyorsunuz.*

Akbaş- Orhan Şaik Gökyay var, Necatigil var öğretmen şairlerden.

Cansız- Evet, sizin "Masal Çağı" isimli bir kitabınız da var. Masalın önemine inanıyorsunuz demek ki... Eğitim aracı olarak masalı kullanıyorsunuz sanki biraz.

Akbaş- O bir şiir, "Masal Çağı" kitabının hepsi masalsı da değil. Masal da yazan biriyim ama hesabi bir tavır yok, önüme geleni yazdım.

Cansız- *Masallarınız çok güzel... Türk Dili dergisinde çıkardı, öğrencilerime okuturdum, çok severek dinlerlerdi. Sizin Geveze Karınca isimli masalınız vardı, çok güzel bir metindi. Rus baskısı altındaki Azerbaycan için yazdığınızı söylemişsiniz. Ben o metni öğrencilerime zevkle her yıl mutlaka okurdum. Çok beğenir, hocam tekrar dinleyelim derlerdi öğrenciler.*

Akbaş- (Memnun oluyor sözlerimden, gülüyor) Şiiriyetli sözlerdir masallar. Onu yazmayı becerebiliyorum demek ki... Çok da masal dinlemek gerekiyor elbette.

Cansız- *Çocukluğunuzda çok kitap okudunuz mu? Evinize kitap girer miydi? Kitaba kolay ulaşırdınız mı?*

Akbaş- Yok, köyde o yıllarda kitap yoktu. Ancak köy odasında iyi okuyan biri Muhammedîye, Siyer-i Nebi, Aşık Garip, Ahmediye, Kerem ile Aslı okurdu, biz de dinlerdik.

Cansız- *Hasan Ali Yücel klasikleri yok muydu okulda?*

Akbaş- Yok, onlar köye gelmezdi. Üstelik ben 48 doğumluyum, o yıllarda bizim köye gelmesi zordu. Devlet harpten çıkmış, eli yetmiyordu, şimdiki gibi her yere ulaşamıyordu. Biz eski yazıyla yazılmış ağıtları, ninnileri, ezberdeki şifahi edebiyattan dinliyorduk. Ninelerimizden, dedelerimizden dinlerdik. Mesela bu Del'ali dediğim amca onlarca aşk hikayesini anlatırdı; Hurşit ile Mahmihi, Aşık Garip, Sürmeli Bey, Köroğlu...

Cansız- *Ne kadar şanslısınız, sonraki yıllarda bizde hiç öyle bir şeyler yoktu.*

Akbaş- Bizde 3-4 ay kış olur diyorum ya... İşte o kışta 300 hanelik köyün her mahallesinde hali vakti yerinde olan bir ağa olur. O doğudaki gibi mütegalibe sınıf yok bizde, Urfa'da falan varmış, bizimki öyle ağa değil. Ağabey durumundadır ağa dediğimiz adamlar, birazcık hallicedir diğerlerinden. O ağa bir odayı ısıtmakla mükellef, vazifesi odur. Misafir gelince onun evine konar ve o odununu, kömürünü hazırlar, o bir odayı ısıtır. Mahalleli de oraya toplanır. Her öbekte bir oda vardır. Benim iki dedemin, annemin de babamın babasının da odası vardı. 15-

20 aile başına toplanır. Köy hanımları odanın harem tarafına, erkekler de erkek tarafına toplanır. Bir nizamı var odanın; yaşlılar başa oturur. Ondan sonra yavaş yavaş kademeye dizilirler. Oturulur, sessiz durulur. Çocuklar en arkada dizilirler, su isteyen olursa hemen şap kalkar, suyu götürür, verir, hazır olda bekleriz. O suyu içer, bize dua eder. Bazen fıkırdamaya, koşmaya başlarız, unutturuz odada olduğumuzu. Heyt der, kaşlarını çatar amcalar, susar otururuz. Okula gitmeyen çocuklar annelerin yanında, harem tarafında durur. Kadınlar kendi arasında sohbet eder. 6-7 yaşına gelen, rüştünü ispat eden çocuklar büyüklerin, erkeklerin odasına gelebilir. Orada anlatılanları dinleriz. Bir mekteptir orası.

Cansız- *Kültürün aktarıldığı yerler olmuş odalar. Şiirlerinizdeki dil hakimiyetinin kaynağı nedir, diyecektim ama kaynağını anladım. Elbistan'dan bu kadar şair çıkmasının sebebinin de anlamış oldum. Bizim oralarda oda ısıtıldığı hiç duymadım, şair de pek yoktur zaten.*

Akbaş- Kıştan dolayı işte, odalarda ateş yanar, herkes evini ısıtamaz çünkü, yoksul. Evinde donmamak için odada toplanır.

Cansız- *Coğrafyanın özelliğiyle ilgili yani...*

Akbaş- Tabii, coğrafyanın emrettiği bir hayat tarzı bu.

Cansız- *O zaman coğrafya, şaire ve şiirine etki ediyor hocam, öyle mi?*

Akbaş- Evet, bu edebiyatla alaka bölgeden bölgeye değişiyor. Bir de şu var Songül, yokluktan şer doğar derler bizde, bir mirasa konması gerekiyor. Eski beylik merkezinde doğuyor bu edebiyatlar. Bizim Maraş ve Elbistan, biri yazlık biri kışlık Dulkadiroğulları'nın merkeziydi. Dulkadiroğulları Anadolu'nun en büyük beyliğiydi. Osmanlı da onlardan kız almış. Yavuz'un annesi Dulkadirli kızı, dayısı Dulkadirli'dendi ama Yavuz'un merhameti yoktu. Daha sonra Dulkadirli'yi yıkıyor, mülküne katıyor. Cihanşümul bir devlet kuracak ya, hepsinin hakimiyetine girmesi gerek. Aralarında bir tek Adana Ramazanoğulları gönüllü katılıyor, gerisi fetihle...

Cansız- *Evet hocam Adana Memluklere bağlıymış daha önce.*

Akbaş- Memlukler de Türk hakanlığıdır, memluk paralı asker demektir. Kıpçak, Çerkez ve Kazaklar paralı asker olarak gelip devleti ele geçirdi. Bizde memluk köle demektir, devleti Memlukler yönetti. Oranın tebaası Arap'tır, yöneticiler Türk'tür. Orada güçlü, güzel de bir edebiyat doğmuştu. Mısır'da elit, askerlik sanatıyla ilgili "Münyetü'l-Guzat" diye bir de kitap yazmışlar; ata nasıl binilir, at bakımı, tımarı nasıl yapılır, anlatılır. Gazilerin kitabı... Saray dili Türkçe orada... Osmanlı orada hâkim olduktan, Yavuz buraları ele geçirdikten sonra tekrar ayaklanmasınlar diye baskı yaptı. Onlar da Araplaştı gitti, zaten sayıları azdı. Bir davet veriyor hanedan mensupları, bu dargınlık daha devam etmesin diyorlar. Sonra kapılar tutuluyor oradaki Türklerin hepsi kılıçtan geçiriliyor. Osmanlı oğulları acımıyor.

Cansız- *Varsayımlarla hareket etmek yanlış ama keşke Osmanlı biraz da Türkleri kayırsaymış Hocam...*

Akbaş- Kayırmış, isyan edene acımamış. Milliyet yok Osmanlı'da, biliyor Türk olduğunu, o kadar. Milliyet kafamızdadır bizim. Abdülhamit Han Selanik'e sürülmüş, orda bahçıvan "eşek Türk" diyor askere. Abdülhamit Han, "unutma ki ben de Türküm" diyor. Şımartmamış kendi milletini de şehzadesini de. Allah uğruna, adalet uğruna kıymış. Saraydaki kadınlar şimdiki gibi sosyete değil, köylü gibi yaşıyorlar. Şehzadenin boynu pamuk ipliğinden ince, gidiyor pat diye. Derdi adalet, peygamber sülalesinden sonra en asil ailedir Osmanoğlu, dünyaya adalet dağıtan aile... Vahdettin Han giderken bir tabak karışmış eşyasına, "bu devletin" diyor, onu almıyor. Ölürken de bir sürü borçlanmış bakkala şuna buna. Bu ayıp Cumhuriyet'in, isyan etmeyecek padişahına maaş bağlamıyor. Onlar Türk'ü de biliyor, soyu da biliyor. Bizim ülkücülük hassasiyetimiz keskin bir milliyetçiliktir, biz anlayamayız onu.

Beylik merkezi hanedan mensubudur, sıradan insanlar olmuyor zaten onlar. Oğuz Kağan'dan beri dağılan devletin çocukları, bey arı etrafında oğul verip toplanıyor ya arılar, biz de han soyunun etrafında toplanıyoruz. Bunlar yönetmekle vazifelidir, kara budundan değil han soyundandırlar. Hudutlarda can verirler. Biz sınıfsız cemiyetiz. Ağalık vermekle olur derler. Bizde davet verirler, davette çapul vardır, talan. Herkes bir şey alır gider bey susar, cıs cıbil yaşar, halkı gibi yaşar, kenara mal yığmaz.

Cansız- *Yiğit şanyıyla yürür çünkü değil mi?*

Akbaş- Evet, bizim medeniyeti Batı bakışıyla anlamak zordur.

Cansız- *Kendinizi tanımlamanızı istesem milliyetçi, Türkçü, Ülkücü, Turancı, memleketçi vs. hangi çizgide görürsünüz? Hatem Türk, Çağdaş Türk Şiiri Tarihi kitabında sizi ülkücü şairler arasında gösteriyor. Siz bu sınıflandırmaya ne dersiniz?*

Akbaş- Doğrudur, ülkücülükte yazdım ama sadece o mu benim yazdığım. Ülkücülük benim gibi olmalı diyorum, diğer ülkücülerle tartışıp dövüşürüm yani. Bir sürü yanlışlar var, sevmiyorum. Ülkücülükten kaçmıyorum da... Sen "Ülkücü müsün" diyorlar. Evet, "Ben Ülküçüyüm." Ülkücü arkadaşlarım, ülkücü şehitler var ama dangalaklığı da ülkücülük saymam yani.

Cansız- *Öğrencilik yıllarınızda 1967'de CKMP Kongresi için Ankara'ya giderken "Bozkurtlar Marşı" adlı bir şiir yazdığınızı okumuştum.*

Akbaş- Yok, ben hatırlamıyorum, hangisi acaba? Benim milli şiirlerim var, öfkeli şiirlerim de var ama o isimde yok. Hangi şiir acaba? (Oğlu araya girerek hatırlatıyor, Korkut Ata mahlasıyla yazdığı "Sende bütün umutlar" diye başlayan şiiri galiba diyor.) O şiirin adı "Bozkurtlar Marşı" değil ki... (Anlıyorum ki kitaplarına girmemiş olan gençlerin dilinden düşmeyen bu şiire gençler bu ismi vermiş.)

Cansız- *Edebiyat dünyamızdaki gruplaşmalar için ne düşünüyorsunuz? Edebiyatçılar siyasete nasıl yaklaşmalı, mesafeli mi olmalı yoksa protokole yakın bir yerde mi durmalı? Bahaettin Karakoç, Yedi Güzel Adam'a bu suçlamayı yaptı.*

Akbaş- Ülkücülük denen belalı bir işti, tuttuğuna ateş oluyordun. Sürülüyorduk, biz merkeze yakın durmadık, adalete yakın durduğumuzu sandık. Kalem varsa şair olursun, merkeze yakın olmakla değil. Tanınmak gibi derdi olmamalı şairin. Kalem varsa, yazıyorsan, ilhamın, vicdanın varsa iyi şair olursun.

Cansız- *Maraş deyince TRT'de dizi yapıldığı için ön planda Yedi Güzel Adam akla geliyor. Halbuki "Kahramanmaraş Lisesi"nin marşını siz yazmıştınız. Maraşlı bir şair olarak bu konuda ne düşünüyorsunuz? Yedi Güzel Adam içinde siz yoksunuz, onların dışındaki şairlere haksızlık yapıldığını düşünüyor musunuz?*

Akbaş- Maraş'la ilgili en çok şiir yazan da benim ama... Maraş'ta çok içe kapalı bir halk vardır. Beylik merkezi hanedan mensubudur. Beylik merkezinde olan Maraşlı halk olarak diğerlerini kendinden saymaz. Bu hasta bir psikolojidir.

Cansız- *Yani Maraşlı, Elbistanlıyı Maraşlıdan saymaz mı?*

Akbaş- Saymazlar. Konuşurken değil ama şuur altında saymazlar. Şakalaşırlar ama bazan açıktan da derler. Bizim bir arkadaş var Maraş'ta, diyor ki "Şu soğuk da Elbistan'dan gelir Maraş'a. Şu Göksun'a açılan tüneli kapatsak ne siz gelirdiniz ne soğuk gelir." Bu içe kapalılık korkaklıktır. Beylik merkezimiz, diye kendini beğenmişlik de var biraz. Diğerlerini avam saymışlar.

Cansız- *Ziya Gökalp'in ifadesiyle "Şuur devrinde şiir susar, şiir devrinde şuur seyirci kalır." İçinde bulunduğumuz zaman hangisi sizce? Türk şiirinin durumu için ne düşünüyorsunuz?*

Akbaş- Arayış içinde Türk şiiri, arayış çok uzun sürdü. Çoktandır arıyoruz, imparatorluk dağıldıktan sonra merkezdeki saray çevresinde aruzla yazan büyük şairler vardı. Bir de dışarda folklorik manada halk şairleri vardı. Cumhuriyetle birlikte halkçılık revaçta oldu ki gerekiyordu. Çünkü dünyaya hitap eden imparatorluk değilsin sen. Anadolu'da bir avuç Türk'le baş başa kaldın. Türk ve İslam tebaa, onda da Kürt'ü falan ayrı görmüyorduk biz. Kardeşlikte buluşuldu, birleşildi. Saray da bittiğine göre aruza, o ağdalı dile gerek kalmadı. Sade dille bu millet sancısını, derdini, sevdasını anlatacaktı. Dil de sadeleşti; Ömer Seyfettin'in, Reşat Nuri'nin, Nazım Hikmet'in, Arif Nihat'ın dili Türkçeydi. Ondan sonra dille oynayanlar kötü niyetliydi. Dil statik değildir, kendi içinde değişe değişe devam eder, kendi içinde yenilenir, devre göre gelişir de... Ama Türk Dil Kurumu bir dönem tefekkürü köreltti.

Cansız- *Dijital bir çağda yaşıyoruz. Böyle bir çağda Türk şiirinin, edebiyatının geleceği hakkında ne düşünüyorsunuz?*

Akbaş- Şiir sevda ve sevdalıların işidir. Ben fena şiir yazmıyorum, dijital hayatı da bilmiyorum, çocuklarımdan soruyorum. Sanat için gerekli değildir.

Cansız- *Reklam için gerekebilir mi?*

Akbaş- Sanatçının öyle bir kaygısı olmaz.

Cansız- *İstanbul'da 1990'da Hizmet İçi Eğitim Kursu'nda dersimize gelmişsiniz. Kompozisyon eğitimi konusunda ben sizden çok faydalandım, öğrencilerimi de benzer yöntemlerle güzel yetiştirdim.*

Akbaş- Öyle mi, faydalı oldu demek (Sözlerim onu memnun ediyor).

Cansız- *Hizmet İçi Eğitim Kursu'nda benim elimde Bahaettin Karakoç'un At Şafağı Çok Çiçek vardı. Hatta ben kitabın üzerine sizin söylediklerinizi not almıştım.*

Akbaş- (Şaşırarak) Vay vay!

Cansız- *Siz arkadaşınız Bahaettin Karakoç'u Ankara'da "Çok hızlı yazıyorsun, biraz dur düşün, niye bu acele" diye uyardığınızı, onun da sabah "Acelem Var" başlıklı şiiri okuduğunu söylemişsiniz.*

Akbaş- Bize gelmişti. "Tamam şiirlerini badem şekeri gibi yiyoruz ama bir de çıkıyor içinden çakıl taşı gibi, dişimizi kırıyor. Biraz pişsin, acelen ne, arkandan atlı mı geliyor?" dedim. Dursun, dinlensin, pişsin. Yok, durmadan yazar. Akşam bunun münakaşasını yaptık diye gece hırs yapmış, sabah şiiri bitirmiş, "Acelem Var" şiiri. Nakaratında bundan ki acelem var, onun için acelem var deyip duruyor, güzel de yazmış.

Cansız- *Siz hala Bahaettin Karakoç'un acele ettiğini düşünüyor musunuz?*

Akbaş- Bahaettin ağabey savrulmayı göze alıyordu, onun mizacı öyleydi. Ben pişmeyince bırakmıyorum, zor yazıyorum, ağır yazıyorum.

Cansız- "Göygöl" desem... Ahmet Kabaklı Türk Edebiyatı dergisinde bu şiir hakkında bir makale yazmış ve bu şiirin dünya edebiyatında göl hakkında yazılmış en güzel eser olduğu anlamına gelebilecek bir değerlendirmede bulunmuştu. Siz ne dersiniz bu şiirle ilgili?

"Göl şairi" ya da "Göç şairi" olarak anılmak ister misiniz?

Akbaş- Azerbaycan'dan Memed İsmail diye bir şair arkadaş vardı. Aynı zamanda edebiyat profesörüydü Çanakkale'de, gitti şimdi.

Cansız- *Evet, Memed İsmail sizi "göl şairi" olarak anmak istiyor.*

Akbaş- Evet öyle, çünkü göl çok bende. Hazar Gölü'ne de şiir yazdım, Kabaklı'ya ithaf ettim onu, Allah rahmet eylesin.

Cansız- *Bütün şiirleriniz değerlidir muhakkak ama sizin "İyi ki bu şiiri yazdım" dediğiniz şiirleriniz var mı?*

Akbaş- "Göygöl" güzel oldu mesela, uzun bir şiir... Diğerleri sürat koşuculuğu, 40 m 100 m koşmuşum, bunda biraz maraton var. "Oyunskiy" diye bir şiirim var. Halen Müslüman olmayan kuzeyde, buz denizinin içinde bir avuç insan çile çekiyorlar Rus zulmünün içinde. 6 ay gece 6 ay gündüz var orda, Eskimo gibi yaşıyorlar. Türklüklerinden haberleri olmuş bunların, burayı düşünmüşler. Orada bir kadın, 12 çocuğu mu ne olmuş, soğuk iklimden hep ölmüş. Bu yaşamış, Platon Oyunskiy. Oyun, ozan kelimesinin aynısı, oradan geliyor.

Cansız- *Sözlü edebiyatta şaman, kam, oyun, ozan dediklerimiz...*

Akbaş- Oyun, oyunoglu, ozaninoğlu... Dini özellikleri de olan kişiye oyun, ozan diyorlar. Oyunskiy'in anası fakir bir kadın, el işlerini görürmüş; oradan aldığı gıdalarla çocuğunu beslemiş. Oyunskiy öyle bir fakir çocuğu... Komünizm bunlara imkân tanımış, okumuşlar. Sonra milli kültürlerinin, ayrı bir millet olduklarının farkına varınca da Stalin yönetimi buradaki lokomotif durumda olan önde giden halkların ileri gelenlerini asmış. Kırgız'ın, Kazak'ın, Özbek'in ve Yakut'un önde gelenlerini... Oyunskiy o şehitlerden... Oradan bir edebiyat doktoru geldi, Yuri Vasileviç adında. Yuri, tıpkı Anadolu köylüsü gibi bir adamcağız. Evimize misafir oldu, hikayelerini anlattı. İçim yandı, duramadım "Oyunskiy" şiirini yazdım, onların dramını anlattım.

Giderken Yuri demiş ki nasıl İslam olunuyor. Zor bir şey değil, Allah bir, hazreti Muhammet de onun elçisi der, buna inanırsan İslam olursun, demişler. Bu da İslami söyleyişle Arapçası "Eşhedü en la ilahe illallah ve eşhedü enne Muhammeden abdühü ve resulühü" demişler. Ben de deyim o zaman demiş. Yuri Vasileviç İslam oldu gitti. Giderken benim şiiri de götürmüş. Oyunskiy kurşuna dizildiğinde küçük bir kızı kalmış 3-4 yaşında. Sardana adı, kar çiçeği manasına gelir. O küçük kız, babasını son bir defa görmüş hapishanede; gözlüğü kırılmış, saçları bembeyaz... Sardana hep bunları sormuş. Babacığım, senin saçların karaydı, niye ak oldu? Gözlüğün niye kırıldı? Dişlerin niye yok babacığım? İşkencede dişlerini kırmışlar, yaşadıklarından bir gecede ağarmış saçları Oyunskiy'in. Hapishanede öldürüyorlar Oyunskiy'i, mezarı belirsiz. Sonra Sardana büyüyor o soğuk ülkede, doçent oluyor üniversitede. Yuri ona benim şiirimi götürmüş, okumuş. Sardana, anlayamıyorum ama ne kadar güzel bu dil diyormuş. Dinlemiş Sardana babasının ağıtını. Yakutça Türkçenin uzak bir lehçesi, ayrı bir dil halini almış. Şimdi bize misafir olan Yuri de öldü, Allah rahmet eylesin.

Cansız- *Yuri de Yakut muydu?*

Akbaş- Evet öyleydi. "Oyunskiy" şiiri böyle doğdu. Yani her biri bir şeyden doğuyor işte.

Cansız- *Çok etkileyici bir hikâye bu hocam.*

Akbaş- İçime doğanı yazıyorum, kimse de elimden kalemimi alamıyor. Benim bakanla, merkezle, kenarla bilmem neyle ne ilgim var.

Cansız- *Sizin 1960'lı yıllarda akrabanızdan bir hanımın Almanya'ya işçi olarak gitmesinden etkilenerek yazdığımız "Göç" şiiriniz var. Ben sizi "göç şairi" olarak tanıdım ve hep merak ettim o hanımın ve ailesinin ne olduğunu.*

Akbaş- Güzel bir şiir... Milli bir derdimizdi gavura uşaklığa gitmek. Kılıcımızla kalkanımızla gittiğimiz yerlere ipimizle küreğimizle gittik. Bu derdi anlattım ben de.

Cansız- *O Almanya'ya giden hanuma ne oldu, merak ettim?*

Akbaş- Beyi öldü Almanya'da, öksüz çocukları vardı. Başka bir insanla evlendi.

Cansız- *Bu göç onlar ve diğer gidenler için hayırlı oldu mu? Sonraki süreci gördüğünüz için sizin değerlendirmeniz önemli diye düşünüyorum.*

Akbaş- Bura beslemediği için oradan gelir denedik. Gizli bir gelir geldi oradan, devlet kendini kurtardı. Dün askere giderek kaniyla devleti ayakta tuttu bu fakir halk, bugün de Almanya'ya giden işçilerin kazanımları devlet için hayırlı oldu. Gidenlerse birilerini kaybetti, çile çekti, aç kaldı, dinini kaybeden oldu ama burada kalsa da... Oraya deli kardeş gitti, bizim Del'ali gibiler, maceraya gittiler. Akıllı kardeş hım hımdı. Amerika'yı kuran Avrupa'nın çılgınları var ya bizim de işte ipsiz sapsız dediğimiz ama yiğit delikanlı adamlar gurbete gitmeyi göze alanlar... Ve memlekete de hayrettiler ama kolunu makinelere kaptıran da oldu, tezgahlarda ölenler de. Maceraydı, fakirliğimizin neticesi...

Cansız- *Günümüzde eğitilmiş gençlerimizin göçü içi ne düşünüyorsunuz?*

Akbaş- Biz Milli Eğitimi elde tutamadık, bir hal yoluna koyamadık. Sağ çalışkandır, açlığı gidermek için iktisadı kurtarıyor. Sağ düşünce milli eğitime hükmedemedi. Batılılaşan eşraf çocuklarıydı. Dün padişah çevresinde yer alanlar sonra Atatürk'ün çevresinde yer aldılar. Onlar Avrupa kültürüyle donandılar, onlar zengin oldular, onların çocukları entelektüel oldu. Fakir fukara çocukları kültür bakımında da yerli kaldılar, yabancılaşmadılar ama edebiyat falan entelektüelin işiydi. Halk folkloru bilir, yüksek edebiyatı bilmez. Ben gem sürerken Karacaoğlan okudum ama üniversiteye gelince Baudelaire'i, Tolstoy'u okudum. Yoksa folklorik kalırdım. Folklor külçe halinde altındır. Oradan sanatçı küpe, gerdanlık, bilezik yüzük yapar. Bunları dönüştürmek gerekir. Hatta bizim solcu aydınlar halkı sever, halkçıyız der. Tatlı sevene tatlıcı deriz ya, solcu aydınlar da halkı yediği için halkçı oluyolar. Halk sevgisi yoktur bunlarda, edebiyatını yaparlar. Halkı horlarlar hâkim oldukları yerlerde, hademe olana efendi, derler. Dün din ulemasına efendi diyorduk, bunlar şimdi hademeye derler. Beydir kendileri. Gizli bir sınır koyarlar. Yani milli eğitimde ne yapması gerektiğini bilmiyor bu millet, folklorik kalıyor, aydın kıtlığı çekiyor. Arif Nihat gibiler yok, onu savunduğumuz için ben ve benim gibiler yıllarca sürgüne uğradık. Ülkücülüğün önde giden hocaları zaten bir avuç aydıncı, onlar sürgün oldular. Ama milli bünye durmuyor, tekrar besliyor. Sabırlıdır Anadolu insanı, isyan etmemeyi biliyor.

Cansız- *Ülkemiz dünyanın her yerinden göç alan bir ülke, özellikle Suriye'den. Türkiye'deki demografik yapıyı etkileyebilecek bu yabancı yoğunluğu için ne düşünüyorsunuz?*

Akbaş- Dünkü tebaandı onlar senin, n'olur, sabırlı olacaksın, taşıyacaksın.

Cansız- *Ya kalıcı olurlarsa... Bu konuda düşünceniz nedir?*

Akbaş- Dar gönüllüsün, hemen itiraz ediyorsun rızkım kesildi diye... Sabırlı olacaksın. Nil'e kadar senindi oralar.

Cansız- *Hatay meselesinde demografinin bozulması sorun olmaz mı? Daha önce oylamayla ana vatana katıldı çünkü.*

Akbaş- Bir şey olmaz, Elbistan'a bir sürü Suriyeli geldi. Türkçeyi ne güzel konuşuyorlar.

Cansız- *Onlar Türkmen'dir sanırım.*

Akbaş- Hayır Arap ama Türkçe öğrenince Türk olur. Mısır'a kadar bu milletindi. Alman şansölyesi bizim padişahla konuşuyor, payitahtı nere düşünüyorsunuz diyor. Hesap ediyorlar, Bağdat olması daha uygun olur, diyor. Bağdat bir Türk merkezidi, hafızamız küçüldü. Küçük düşünüyoruz. Derin devlet de bunu biliyor da... Dese yabancı devletler hortlayacak. Orayı kendinin görüyor zaten, devlet de ondan haberdar, bundan haberdar olmayan halk dangalak. Milli eğitim fakir... Ülkücüsü bile ufuksuz... Burayı yarına hazırlıyor millet. Anadolu mendil kadar, burada hiçbir halt olmaz; dağ, devenin sırtı bura, dağlarla yüklü... Tuna vadisiydi senin vatanın, o elden çıktı; öbür taraftan da Mısır'a kadar vatanındı senin. Bura Ergenekon, Ergenekon'a sığınılır ancak nefes kazanılır, sonra tekrar ufuk kazanmak için.

Cansız- *Türk dünyasının geleceğinden umutlu musunuz?*

Akbaş- Tabii canım, eğer Türk kalacaksanız, adın Türk kendin Türk olmayacaksın, mirasyedi hovardalığına düşeceksen gider, erir; her gelen bir taş koparır bu bünyeden.

Cansız- *Şu anda iyi durumda mıyız?*

Akbaş- Tabii iyi durumdayız, çok şükür. Sancı çekeceğiz. Ben kendi ailemi düşünmüyorum ki zaten aç ölmezsem yeter diyorum. Yarınki ufukları düşünüyorum. Her şeyi de konuşmuyoruz. Artık Osmanoğlu yok. Ben Elbistan’ın Maraba Köyü’nden çıkıp baş oluyorum kader götürürse. Yarınlar hazır. Hazırlık var.

Cansız- *Siz aynı zamanda dergicilik faaliyetleriyle de ön planda olan birisiniz. Ülkü Pınarı, Divan, Doğu Edebiyat ve Kanat dergilerini çıkardınız. Kardeş Kalemler dergisinin genel yayın yönetmenisiniz. Cemil Meriç dergileri, diğer türlere göre “hür tefekkürün kalesi” olarak niteler. Yanlı ve yandaş yayıncılık tartışmalarının olduğu günümüzde dergicilik faaliyetleri ne durumda?*

Akbaş- 15-16 yıldır bir dergiyi iki arkadaş el ele verdik, *Kardeş Kalemler*’i çıkardık, devam ediyor. Kimse bana dergi çıkaramazsın da diyemedi. Çalışan adamın edebiyatta kalemini kimse elinden alamaz; bilgisini, imanını, inancını, ufkunu kimse sınırlayamaz.

Cansız- *Geçen ay sizin adınıza özel sayı çıktı değil mi?*

Akbaş- Evet, 80 yaşına bastığım için benim adıma özel sayı çıkardılar.

Cansız- *Oyunskiy’i anlattınız, siz anlatmasanız şiiri bu kadar anlayamazdım. Araplar “Mana şairin karnındadır” derler. Sizce de öyle midir?*

Akbaş- Evet, biz karından çok gönül diyoruz. Gönül her dilde yoktur. Arapçada gönül kelimesi yok. Sözü Türkçeye çevirirsek “Mana şairin gönlündedir” diye çevirmek gerekir.

Cansız- *Siz bir şairsiniz ama 1990 yılında Hizmet İçi Eğitim faaliyetinde biz öğretmenlere öğrencilerimize özellikle güzel örnek metinler okuyup yazmaya yönlendirmemizi, Rilke’nin Genç Bir Şaire Mektuplar, Rasim Özdenören’in Denize Açılan Kapı gibi kitaplarını okumamızı önermişsiniz. Şiirle nesiri kıyaslasanız ne dersiniz?*

Akbaş- İnsan manzum dilleniyo dersek yeridir. Kazaklar bizim gibi nesir için kara söz diyor. Baktım Anadolu’da da aynı gelenek. Nesir sonradan öğreniliyor. Cemil Meriç de öyle diyor ya... İnsanoğlu konuştuğu düz konuşma türü olduğu için nesir türünü en eski tür sanır. Yok değil, insan manzum dillenmiştir. Edebiyata yöneldiğinde derdini, sancısını, sevdasını anlatacağı zaman manzum konuşmaya başlamış, sıradan acıttım, susadım gibi ifadeleri nesre yüklemiştir. Shakespeare’in eserleri de Avrupa’da hep manzumdur. Nesir modern bir tür... Roman daha sonra doğuyor edebi bir tür olarak. Sıradan, alelade, adi meseleleri anlatmakta kullanılmış, o edebiyat sayılmamış zaten literatürde yer verilmemiş. Demek ki modern nesir daha genç, şiirden genç, şiir daha eski.

Cansız- *Siz nesre özel bir önem veriyorsunuz. Yahya Kemal “iki feci noksanımız olmasaydı bizim milliyetimiz bugün olduğundan yüz kat daha kuvvetli olurdu” diyor. Yahya Kemal’in Türklerde eksik gördüğü “resimsizlik ve nesirsizlik.”*

Akbaş- Evet, resmimiz ve nesrimiz yok diyor.

Cansız- *Canlı şiir geleneğimiz bizi duygulu yaparken Batı’yla kıyaslayarak düşünürsek nesirsizlik bizi fikirsiz mi yaptı?*

Akbaş- Ben şair olduğum halde nesir önerdim. Nesir çok önemli. Tefekkür nesirle yoğrulur, aklın sesidir nesir.

Cansız- *Batı nesre daha çok önem verdiği göre gelişmesine de katkısı var mı?*

Akbaş- Batı, nesirle fütuhatlarını yaptı; dalga dalga buluşlara, keşiflere yöneldi. Ben diyorum ki şiir gönlün sesi,

nesir aklın sesi... Bizde gönül gani. Biz Allah aşkıyla, memleket, vatan aşkıyla sevgiliye aşkla, insana sevgiyle doluyuz; aşık bir milletiz, gönlü yüce bir milletiz. Ama akli körelttik, unuttuk. Akıl ikinci planda kaldı. Hep böyle gider sandık. Medeniyetler tahterevallı oynuyor, şimdi batı medeniyeti öne geçti. Bizi rahavet bastı, mirasyedi rahatlığına büründük.

Cansız- İlk şiirinizi okulda mı yazdınız, öğretmeniniz mi teşvik etti?

Akbaş- Yok, komşu abi askere gitmiş, ben onu, köyden haberleri, şiirle manzum anlatıyorum. Kimse istemedi ama bir şey yazılırken manzum yazılır sanıyoruz. Yani bin yıllık folklorik töreyi yaşıyoruz biz. Köy odalarında aşıklar vardı. Başka köyden ya da uzak bir vilayetten bir misafir gelirdi. Orada "Haydi yiğidim bir türkü söyle" derlerdi. Birini söylerse 3'le 5'le 7'le derler bir fasıla, yediye tamamlayacak.

Cansız- Bu durumda Türk töresi şiire teşvik ediyor, dili besliyor, zenginleştiriyor diyebilir miyiz?

Akbaş- Tabii diyebiliriz, yani hikmetli söz, veciz söz, darası atılmış sözdür şiir ama nesir öyle değil. Estetik ön planda değil nesirde, meselesi var nesrin, derdi, problemi var. Nesir onu çözmek için yazılır. Biz onu unuttuk, akıl geride kaldı, gönül ilerde... Çok şükür delikanlı milletiz, coşkumuz var ama soğukkanlı akıl kullanılmaz oldu, geride kaldık. Halen destan çağlarının sevdasıyla mest yaşıyoruz.

Cansız- Etkilendiğiniz, sevdiğiniz şairler desem...

Akbaş- Biraz önce hep saygıyla bahsettik ya... Arif Nihat Asya'yı seviyorum, ruhu şad olsun, ben de onun gibi öksüz kaldım.

Cansız- Özellikle önemli gün ve haftalarda ülkemizde insanlar maalesef ikiye ayrılıyor. Atatürk'ü sevenler ve sevmeyenler diye. Sizin Atatürk'le ilgili düşüncenizi merak ediyorum.

Akbaş- Atatürk bu milletin bir subayıken dar günde el atmış kurtarmış. Ama etrafına bir sürü batı kültürüyle yetişmiş sahtekârlar da toplanmış. Bunlar varlıklı sever, hep moda düşkündür, dışarıya meylederler. Atatürk, bir Osmanlı subayıydı. Dağda belde ömrü savaşla geçmiş, iyi taktikler biliyor. Mükremin Halil İnanç diye benim bir ordinaryüs profesörüm vardı. O Atatürk için "Onun kafasında olacağı olmadan sezen casuslar geziyordu" derdi. Taktisyendi, iyi askerdi ama her şeyi de iyi bilmiyordu. İyi danışmanlara ihtiyacı vardı ki bu milletin en iyi evlatları savaşta şehit olmuşlardı. Atatürk yeterli sivil kadro bulamadı. Hâkim kadro Avrupai kadroydu. Onlar da lideri yanılttı, zaman zaman bocaladığı anlar oldu. Hedefi doğruydu, bu milleti yangından kurtardı. Düşmanlarımız çok büyüktü. Hatalarıyla sevaplarıyla Atatürk büyük bir Türk büyüğüdür. Buna düşman olmak da tanrılaştırmak da dangalaklıktır. Biz seveceğiz hatasıyla sevabıyla. Bu millete hizmet eden herkese Allah razı olsun deyip dua edeceğiz.

Cansız- Anadolu insanı taştan yumuşak ne bulsa yerim der ama en sevdiğiniz yemekler ne diye sorsam?

Akbaş- Evet evet, ben de her şeyi yerim. Yokluk içinde büyüdüm, tarlada takımda çalıştım. Bir köy çocuğuyum, lüks mutfağımız yoktu.

Cansız- Maraş'ın tarhanası meşhur. Siz tarhana çorbasını sever misiniz?

Akbaş- (Gülüyor) Evet severim. Ben bebekken seviyorum diye bizde yoksa rahmetli anam komşudan alıyormuş tarhana yapan varsa. Komşular aynı ev gibidir bizim orada.

Cansız- Nasıl?

Akbaş- Ortak duvarlıdır evler. Bizim evden komşu eve delikler vardır, arada bir pencere var, pencereden olan yemeklerden veririz. Çünkü kış merhametsiz gelir dondurur. Dışarı çıkamazlar, oradan "hu komşu" der, o da pişirdiğinden verir.

Cansız- Şimdi bağlarınız nasıl Elbistan'la?

Akbaş- Kardeşlerim var orada, gidip geliyoruz. Bugün lahanaya göndermişler oradan. Bizim Elbistan'ın lahanası büyük olur, af edersiniz, bir merkep 4 tanesini ancak taşır. Bir de Bayburt'ta gördüm bizim lahanaya gibi, kocaman, hayret ettim.

Cansız- *Tarikat bağlantınız var mı?*

Akbaş- Yok. Tasavvuf tefekkür olarak bizim medeniyetin kurucusu tabii, mana dünyamızı ördüler ama her şey değişti. Tasavvufun edebiyatı kaldı, biz onu anlatıyoruz. Aile geceleri bitti, anlatılan evliya menkıbeleri yok.

Cansız- *Bu söyleşiyi okuyanlara hangi kitapları okumalarını önerirsiniz? Bana önermişsiniz daha önce.*

Akbaş- Ben o yıllarda literatürü takip ediyordum. Okuyunca hayran kaldığım kitaplar vardı. Şimdi arkaik kaldım ben. Öyle güzel yazarlar çıkmış ki bana sizlerin tavsiye etmesi lazım, hocam şunlar da çıktı diye.

Cansız- *Sizi çok yordum. Çok teşekkür ederim. Son olarak benim sormadığım, sizin söylemek istediğiniz bir şeyler var mı?*

Akbaş- Yok, sevindim ben de gelmenize.

Sonuç

Çağdaş Türk şiirinin temsilcilerinden biri olan Ali Akbaş, 1975'ten beri 47 yıldır Ankara'da yaşamaktadır. Yaşadığı coğrafyanın, çocukluğunun geçtiği Elbistan'ın şairin edebî kimliğine etkisi büyük olmuştur. Şairin yetişmesinde köy odalarının önemli katkısı vardır. Ziyaretine beraber gittiğim öğrencisi olan arkadaşımın sohbetinden anlıyorum ki ihmal edilen kenar semtlerdeki okullarda, kültürel yozlaşmanın içinde Ali hocaları öğrencilerine köy odaları gibi kucak açmış. Hoca öğrencilerine, öğrenciler hocalarına sarılmış. Öğrencilere susuz vahada su gibi görünmüş hoca, candan, samimi, sevgi dolu. Şair olduğu halde nesre çok önem veren Ali Akbaş, derviş tabiatlı, alçak gönüllü, adeta bastığı toprağı incitmeyen bir Anadolu insanı gibi görünmektedir.

Kaynakça

Akbaş, Ali (2018). *Bütün Şiirleri*. Ankara: Bengü Yayınları.

